

A Ex tum corporum, tum spirituum nostrorum elementum est. Eligendus est purus, lucidus, non qui stagni, nec paludis habitus est perturbatus, nec ex profundo specu pestilentem auram spirat: nec qui ex cloacis, quæ magnam aliquam urbem aut numerosum exercitum purgant, vicium contraxit: nec qui ex animalium, olerum, leguminumque putredine aut fimo coinquinatur: nec qui ob stagnum, vel flumen vicinum nebulosus est: nec qui editis undiq; montibus in cavo loco clausus nullum recipit perflatum: nec qui vicinus est aquis, in quibus linum & canabis macerantur: sed qui purus omnino est, temperatis quidem hominibus, & temporibus temperatis, ab oriente, æstate, & calidioribus temperaturis à septentrione, vel occidente; hyeme verò & frigidioribus naturis à meridie vel oriente spirans. Quod si aliquando sua qualitate excedat, vel subtilitas variet, ita ut nobis fuerit adversus, frigidus quidem corrigendus est tum ignibus ex quercu vel ilice, tum aquis, vel decoctis rerum calidarum, vel suffumigiis, ex ladano, thure, sandaracha, styrace, gallia moschata, &c. Calidus verò contemperandus, vel foliis salicis, vitium, quercus, floribus rosarum, violarum, nenupharis, per cubicula stratis: vel aqua rosarum, nenupharis, & aceto & fantalis, vel aqua & aceto aspersis. Quod si corruptus vel putris fuerit aër, emendandus est tum ignibus majoribus ex quercu, vel lignis juniperi, vel rosinatini, vel citri, citonii, vel myrrhe, &c. tum suffumigiis odoratis, ex citro, junipero, vel aceto rosaceo, vel caphura, &c. * Cæterum frigidus aër, cujusmodi est septentrionalis, conden-

sat, corroborat, indurat, concoctionem juvat, aërem pestilentem sanat. Calidus verò rarefacit, laxat, poros aperit, humores agit, spiritus resolvit, sudorem provocat, concoctionem impedit, virtutem deiecit, febres ardentes gignit, &c. Humidus, ut meridionalis, humectat, sensus gravat, recidivationem facit, febres putridas & pestiferas generat. Siccus cutim exiccat, &c. Hippocr. Galenus & Avicenna.

B **BALNEUM** aëreum, quod Laconicum, & Calidarium vel Sudatorium vocatur, fit vel à vaporibus calidis & siccis ab igne accenso sublatis, (Barbaris stufa siccata dictum) vel à vaporibus calidis & humidis, ab herbis in vase aliquo decoctis, aut aqua supra ignitos lapides resperfa (stufa humida Barbaris appellatum.) * Sordes corporis abstergit, materias per totum corpus tum calefacit, tum verò fundit: præterea quæ inæqualia sunt, æquat, & cutim laxat, & multa quæ detenta sub hac fuerant, euat, ut vameritò sanè exercitii interdù neglecti vicem supplere queat.

C Valet præterea contra humidos & fridos morbos, tumores laxos, podagram frigidam, scabiem humidam, morbum Gallicum, graffitiein & pinguedinem, hydropem, inflationem, calefacit, exiccat, extenuat, consumit, sensibus prodest, sudorem evocat. At nocet Laconicum capiti, oculis, pulmone & pectore, nervis, frigidis & siccis, calidis & siccis, gracilibus, consumptis, jecori, vulneribus, & ulceribus, digestivæ facultati: item sitim auget, & ventrem constipat. Fuchsius, & alii.

DE AQUA, Sectio III.

A. Locis, in quibus saturatus supputa in	Germania:	Thermae { Curientes, Lotharingæ, Badenæ, Ferinæ. Cellenses, Acidæ, Au, Embs, Alfatix, Boëmiæ. Wisbaden, Gastein, Abach, &c.
		Balneæ { Wemdingenses, Huberbadenses, Sultzenses. Badenwileses, Watwileses, Villingenses. Brintzbachenses, Glotterbad, Zuckenthalenses, &c.
	Italia:	Balneum Aponi. Balneum Porretanum. Balneum de Corsano. Balneum sanctæ Mariæ. Balneum de Aquis. Balneum de Petriolo. Balneum de Groza. Balneum Urbis veteris. Balneum montis alti. Balneum Aquense. Balnea Sicula. Balneum de Aquario. Balneum Carpense, &c.

EJUS ITAQUE CAPITA HÆC SUNT.

De aqua potabili.	De balneo Kibbadensibus.
De balneo aqua dulcis calido.	De Glotterbad.
De balneo aqua dulcis frigido.	De balneo Zuckenthalensi.
De aquis mineralibus sive thermis.	De balneo Vogtsbergensi.
De balneis salis.	De balneo Sultzensi.
De balneis nitrosi.	De balneis Egrinis.
De balneis aluminosis.	De balneis Ueberkingensibus.
De balneis sulphureis.	De balneis Niderarvensibus.
De balneis bituminosis.	De balneis Deynachsibus.
De balneis ferreis.	De balneis Federinis.
De balneis cupreis.	De balneis Antigastrensibus.
De balneis aureis.	De balneis Birckensfeldensibus.
De balneis gypseis.	De balneis Treuvensibus.
De balneis mixtis.	De Niderborn & Oberborn.
De balneis Curiensibus, sive Piperinis.	De Conderthal.
De balneis Lotharingis sive Plumbariis.	De Bassenheim.
De Badenis Helvetiorum.	De Kesslbrun.
De Badenis inferioribus in Marchionatu Badensi.	De Ponteborn.
De Badenis Austriacis.	De Hailbrun.
De balneis Ferinis in Ducatu Wirtembergensi.	De balneis Annabergensibus.
De balneis Cellensibus.	De balneis Aquensibus.
De balneis Geppingensibus.	De Ballerthal.
De balneis Arvensibus.	De balneis Bertringensibus.
De balneis Embensibus.	De balneis Brigensibus.
De balneis Gebersvilsensibus.	De Buretzhaim.
De balneis Carolinis, sive Ellenbogensibus.	De balneis Dalsingensibus.
De balneis Wisbadensibus.	De Dunkelörun.
De balneis Casteinensibus.	De Ebenhausen.
De balneis Abudiacis.	De balneis Etingensibus.
De balneis Abechensibus.	De balneis nominatis Fliechen.
De balneis Wemdingensibus.	De Fungbrun.
De Hubbad, sive Huberbad.	De Kesswasser.
De balneo Sultzensibus.	De Kissingen.
De Sultzbergensibus.	De Kronenberg.
De balneo Sultzbrun.	De Leonstein.
De balneis Badenwilsensibus.	De balneis Laubachsibus.
De balneis Watwilsensibus.	De balneis Leucensibus.
De balneis Villingensibus.	De balneis Leuningensibus.
De balneis Brintzbachensibus.	De balneis Luffingensibus.

De balneis Mertesdorf.
De balneis Montenhaur.
De Neubad.
De balneo Sauerenthal.
De balneo Spiegelbergensi.
De balneo Schueningensi.
De balneo Sylvestri.
De balneo Toplicis.
De balneo Ueberlingensibus.
De balneo Villachensi.
De balneo Walsborn.
De balneo Weringensi.
De balneo Wolckenssteinensi.
De Zollerbad.

De balneis Patavinis.
De balneo Porretano.
De balneo Corfeno.
De sancta Maria in bagno.
De balneis de Aquis.
De balneo Petriolo.
De thermis Grotinis.
De thermis apud Urbem veterem.
De balneis Perusinis.
De balneis montis Catini.
De balneis Aqueisibus.
De balneis Siculis.
De balneis Aquarum.
De balneo Carpeni.

De Aqua potabili.

AQUA optima est, quæ pura, limpida, omnis saporis expertis, gultu jucundo, clara, pellucida, tenuis, levisq; reperitur: nec nõ quæ igitur admota citò calefit, remota verò ocyllime frigescit, & in qua carnes & legumina celeritine coquantur: quæ deniq; ætate frigida, hyeme verò tepida existit, celeriterq; præcordia pettrahit, & sine ulla ventriculi molestia labitur, & secedit. Talis autem ea esse solet, cujus fons ad orientem solè erumpit, curritq; super lapides, aut arenâ, aut purissimam terram. Omnium tamè præstantissima est pluvialis, eaq; præsertim, quæ in fine ætatis, vel principio autumnii, vel etiam media ætate pluit, silentè cælo. Huc fere illa respondet, quæ eodè tẽpore cum tonitruis descendit. At ea, quæ maxima aeris ac ventorum procella, terrifico tonitruum, fulgurû, & grandinis impetu, ex velociter concitatis nubibus cælo demittitur, in humanæ vitæ usum admitti nõ debet. Porro aqua cisternarum non æquè cõmendatur, cum quod miscella quedam sit diversarû aquarum, quæ in diversis anni temporibus inibi colliguntur ex pluvia, ex grandine, & nivibus hyemali tempore in testis colliquatis: tum quod aquæ omnes stationariæ, putrefactioni facile sint obnoxie. Putealis præterea aqua tertium in bonitate locû habet: gravis quidem est, ægreq; cõsicitur, nec omnis putredinis expertis: veruntamen tantò minùs fuerit damnada, quanto frequentius hauritur, vel si è subterraneo fonte scaturiat. Sequuntur lacustres & palustres: quæ omnino sunt improbandæ, nisi coctæ, vel igne fuerint destillatæ. Fluvialis deniq; probatur, in qua nulla animalia putrefacta, nulla excrementa, nulle urbium sordes inesse sentiuntur, &c. *Galenus.*

De balneo aquæ dulcis calido.

BALNEUM calidum aquæ dulcis confert alopecie, appetitui canino, alvo obstructæ, capitis dolori, calori externo, cholericis, & morbis calidis, colicis, phthisi, pulmonis vitii, pleuritidi, hæmorrhoidibus obstructis, lassitudini membrorum, extenuatis, consumptis, morbis hæccis, splenicis, melancholicis, sti, vigiliæ, ventris fluxui, ulceribus, tertianis, quartanis, fluxibus omnibus, mensibus obstructis, mulieribus,

A infantibus, senibus, scabiei, pruricui, omnibus cutis vitii, nephriticis: emollit corpus, & membra: humores liquat, & evacuat: corpus & membra humectat: indurata resolvit, impinguat: vocem clarificat: urinam movet: calorem nativû & humorem auget: somnum conciliat: carnem & cutem restituit naturali temperamento: cibû distribuit: mundificat, & abstergit. Sed usus ejus immoderatus cordi nocet, syncopen inducit, appetitum dejicit, nauseam movet, juncturas laxat, & debilitat, calorem naturalem resolvit: corpus & membra laxat, humores movet, & ulceribus nocet, &c. *Galenus, & alii.*

De balneo aquæ dulcis frigido.

BALNEUM aquæ dulcis frigidum valet contra morbos calidos & siccos, febres omnes siccas, convulsionem, spasmus, sanguinis profusiva quæcunque, cutis sordes, menstruorum fluxum nimium, & rubeum, & cholericum, articulorum dolores, & podagram. Prodest juvenibus, & carnosis: totum corpus refrigerat: cutem densat: digestionem confortat: vires roborat. Sed frigidum balneum nocet maximè pueris, & crescentibus, gracilibus, mulieribus, senibus, imbecillis, nervis & juncturis debilibus, pectori, cordi, stomacho frigido, & imbecillo, intestinis, renibus, matrici, hominibus frigidis & humidis, morbis omnibus frigidis & humidis, calori nativo, vulneribus & ulceribus, hæcticæ: item oppilat, & consipat. *Iidem.*

De aquis mineralibus sive thermis.

AQUÆ minerales seu *Therma*. Balnea naturalia dicuntur, quæ per se aut sponte, vel naturaliter scaturiunt: alioq; nomine, eò quod illis insit calefaciendi facultas, thermæ vocantur. Sunt autè quædã salsa, quædam nitrosa, quædam aluminosa, quædã sulphurea, nonnulla bituminosa, aliqua ferrea, aliqua ærea, aliqua cuprea, aliqua aurea, quædam ex pluribus horum mixta, &c.

De balneis salis.

BALNEA salsa ad frigidas & humiditas intemperies, & ad ejusdem generis morbos cõferunt. Proinde medentur hydropicis, frigidis nervorum doloribus, podagræ, resolutioni, asthmaticis: pectoris fluxiones cohibent: ventriculo frigido & humido conferunt, & tumoribus laxis,

pituitosis, scabie infectis, capiti thoracique fluxionibus obnoxio, &c. Valent præterea contra spasmus & convulsionem, matricem frigidam & humidam, vesicam & nervos, renum ægritudines, testiculorum inflationem, menstrua aiba, sterilitatem, ulcera, tormina, flatu & dolores ventris, laxitatem membrorum, calculum, articularum dolores, humorum putrefactionem, nervorum contritionem, casum epilepsiam, aurium dolorem, vulvæ calum, splenis duritiem, stomachi dolores frigidis, carnem superfluam, scabiem, impetigiem, &c. *Galenus, & alii.*

NITROSA balnea à salsis, facultatibus non differunt, nisi quòd in omnibus illis valentiores sunt, non adeò tamen adstringunt, sed valenter abstergunt, quare & scabiosos mundant, & aurium ulceribus medentur, incertosq; earum sonos atque tumores discutunt. Conferunt præterea capiti, thoraci, fluxibus, vetriculo pituitosis ac humido, hydropi, tumoribus laxis, nervorum vitis, defluxionibus ad pectus, pruritu, furfuribus, visui, paralyti, nervorum torsionibus, surditati, ventris doloribus, vermibus, carni excrefcenti, ulceribus, venenis. *Galenus & alii.*

De balneis aluminosis.

ALUMINOSA balnea, ad sanguinis rejections, vetriculum vomiturientem, hæmorrhoidas immodicè profluentes, mulieres, quæ inordinatè purgantur, & quæ frequenter abortiunt: ad eos deniq; qui immodicò sudore resolvuntur, & tibiaram varices prosunt. Exiccant valde, calefaciunt, consolidant, coagulant. Valent adversus rictus, hydropem, tormina, ulcera maligna & putrida, articulare morbum, sputu sanguinis, sudores superfluos, dyspepsiam, varices, ulcera vesicæ, tumores laxos item valent contra fluxum sanguinis, & aliarum superfluitatum: visus obscuritatem, stomachicæ, testiculorù dolorem, herpetem, esthiomenis, apostema eotrosvum, ignis adustionem, carnem superfluum, & omnes morbos frigidos & humidos. *Gal & alii.*

De balneis sulphureis.

SULPHUREA balnea calefaciunt, nervos emolliunt, dolores mitigant, stomachum enervant & subvertunt, omnia cutis vitia exterunt: hydropticis, albis, leucis, impetiginibus, asceribus antiquis, articularum defluxioni, heni indurato, jecori, utero, resolutionibus, coxendicibus & scabie subveniunt. Sicant præterea vehementer, & in quarto gradu, resolvunt, aperiunt, aterant, consumunt, attenuant. Pro sunt vetriculo, nervis frigidis & humidis, scabie, splenis, calculo, tenesmo, jecori, matrici, lumborum doloribus, morbis frigidis & humidis, resolutis, paralyticis, contractis, tremulis, & nervorum doloribus, tumoribus articularum, & eorum morbis aliis, epilepticis, lethargicis, surditati, & oblivioni, & coryza, apoplexia, tussi, pectoris faniei, asthmatis, ventositatibus, hydropi, ictericiæ, venenatis, &c. *Idem.*

De balneis bituminosis.

BITUMINOSA balnea caput replent, sensu instrumenta ledunt, enixè tamè calefaciunt, & prolixè molliunt, si quis diutius immoretur, præsertim uterum, vesicam & colum. præterea aqua intercute affectis peridonea sunt. *Galenus.*

De balneis ferreis.

INFREIDANT, exiccant, stypticant. Pro sunt calidis & humidis morbis, asthmatis, podagre, & articularum dolori, vetriculi debilitati & mollietati, aurii faniei, fluxui stomachicò hydropi, colicæ, fluxui mensu, & urinæ, hæmorrhoidibus, ani egressioni, venenis, &c. *Fuchsius, & alii.*

De balneis cupreis, & æreis.

BALNEA cuprea & ærea calefaciunt, sicant, abstergunt, resolvunt, incidunt, stypticant, inarant, mundificant, consolidant, constringunt. Proinde articularum dolori, vetriculi debilitati & mollietati, aurii faniei, fluxui stomachicò hydropi, colicæ, fluxui mensu, & urinæ, hæmorrhoidibus, ani egressioni, venenis, &c. *Fuchsius, & alii.*

De balneis aureis.

BALNEA aurea calefaciunt, & sicant. Proinde doloribus colicis, vulvulo, fistulis, podagra ac malignis ulceribus succurrunt. Pro sunt item vetriculo frigido, calulo, rupturis, oculorù vitis, scabie & lepræ, cutis malis, cordi ejusq; tremori, & affectibus, oris fectori, &c. *Fuchs, & alii.*

De balneis gypseis.

BALNEA gypsea infrigidant, exiccant, coagulant, oppiunt. Pro sunt fluxui sanguinis e naribus, ophthalmicè, menstruorù fluxui, & aliis omnibus fluxionibus, calidis & humidis morbis, &c.

De balneis mixtis.

BALNEA quæ ex mixtis qualitatibus consistunt, pro eorumque vincens qualitates ratione agunt. Proinde ex jam commemoratis facillime omnium Germaniæ nomine thermarum facultates dijudicare licebit, modo mixtura ac constitutio illarum perspecta habeamus. Quare ne quid hac in parte desiderari possit, breviter earundem, potissimum earum, quæ ceteris antecellere videntur, mixtura & vires exponendæ sunt. *Fuchsius.*

De thermis Germaniæ, & primò de balneis Curiensibus, sive Piperinis.

IN CURIENSIS dicecisi thermæ sitæ sunt, quæ Germanis Pflersbad dicuntur, hoc est, piperina balnea. Consistant mixtura auri, sulphuris, ferri, æris, & niri. Harum aqua non còtinuò manat, sed tertio die Maji erumpit, decimo verò quarto Septembris iterum sese subducit. Mirificè doloribus capitis confert, memoriam roborat, visum auditumq; acuit: cerebri obstructions ac nervorum aufert, articularum doloribus, ulceribus, fracturisq; osium succurrit. Valent præterea ad articu-

articulorum resolutionem, tremorem artuum, manuum, pedumque, lassitudinem membrorum, phthisim, febres in veteratas, apoplexiam, paralytism, resolutiones linguarum, ac oris, spasmodum, podagram, lateis dolores, cordis palpirationem, icterus, percussiones, ophthalmiam, surditatem, maniam, veternum, chira-gra, artuum dolores, membra fracta, luxata, contracta, convulsa, & lugillata, ulcera maligna, & male curata, scabiem impetiginem, elephantiasim, lepram recentem, vulnera male curata, calculos renum & vesicæ, uteri affectus varios, & inveteratos, renum vitia diuturna, vesicæ mala vetera, cancerum, fistulam, anthracem, ficos, scirrhus, luxationes vertebra-rum, mammillarum ulcera, epilepsiam, mensium intemperiem, cõsumptos à morbo, obstructiones cerebri, jecoris, lienis, & nervorum, icteri-tiam, quartanam, hydro-p, &c. *Fuchsius, & alii.*

De balneis Lotharingiæ, sive Plumbariis.

IN LOTHARINGIÆ montanis balnea sunt, quæ Plumbæ quasi plumbea, ob nimirum copiosam plumbi mixturam, vocantur. Constât ex plumbi, sulphuris, & aluminis mixtione. * Auxiliantur malignis & curatu difficilib. ulceribus, cancro, phagedænis, fistulis, elephantia recens cõruptæ, & omnibus cutis vitis. Valent præterea contra capitis fluxiones, scabiem, prurium, impetiginem, intertiginem, vulnera male curata, membra rupta, contusa, & resoluta, torporem membrorum, artuum dolores lassitudinẽ membrorum, imbecillitatem, panaricium, fluxiones partium corporis, paralytism, contusionem, inflammationes, uteri affectus frigidos, humidos, strangulatum, renum morbos, vesicæ ægritudines, fluxiones, febres in veteratas, & recetes, menses albos, sterilitatẽ, hæmorrhoidas obstructas, & humidos morbos omnes. *Fuchsius, & alii.*

De balneis Helvetiorum.

Haud procul à BADENIIS Helvetiorum salubres thermæ habentur, quarum mixtura cõstat ex copioso sulphure, & exiguo alumine. * Profunt ad frigidas ac humidas capitis & cerebri passiones, lethargum scilicet, amissam memoriã, & similes. Calefaciunt & exiccant ventriculum, epusq; concoctionem juvenis, jecoris & lienis obstructions tollunt. Decentes menses evocant, & sterilitatem auferunt. Mulieribus præterea magis quam viris cõferunt: item pectoris angustiis profunt, asthma, dysuria, stomachi affectibus phlegmaticis, intestinorum obstructionibus, colicæ passioni, catarrhis frigidis, coryza, rheumati, defluxionibus ex capite, sensibus roborandis & curandis omnibus, visui, vertigini, oculorum suffusioni, & fluxioni, auditui, & odorati, concoctioni malæ, cibi fastidio, renum vitis, calculo, defluxionibus hæmorrhoidum immodicis, nervorum, musculorum, tendinum, & ligamentorum affectibus, viscerum obstructionibus, suffocationi matricis, & præcipitationi, ac emotæ è loco suo, doloribus matricis in gravidis, mulie-

rum omnibus morbis, dolori articulorum, chira-græ, podagræ, ischiadicis, membris in frigidatis, contractis, dolentibus, scabiei, pruritus, impetigini. Nocent contra calidis & siccis temperamentis, & morbis. *Fuchsius, & alii.*

De balneis in Marchionatu Badensi.

In inferiori BADENIA, ubi Marchio Badensis residet, sunt balnea miræ efficacis, quorum mixtura ex sulphure, sale & alumine existit. * Conferunt difficile spirantibus, & asthmaticis, doloribus articulorum, & podagræ, à frigidis humoribus ortis, hydropticis, uteri morbis frigidis, albis potissimum mensibus: conceptionẽ promovent, sterilitatemq; remouent: & in summa, uteri malis frigidis & humidis, præ ceteris balneis mirificè cõveniunt: ulceribus & cutis vitis medentur. Profunt præterea cõtra defillationes & defluxiones à capite ad pectus, fluxiones aurium, & oculorum, tinnitum aurium, hydro-pem, matricis frigidos affectus, vulnera, mammillarum ulcera, podagram, chira-gram, ischiada, tremorẽ membrorum, torpida membra, spasmodum, articulorum dolores, nervorum rigores, humiditates, stupores & tremores, ventriculi frigidam & humidam intemperie, jecoris & lienis infirmitates frigidas, abortum, uteri & anni procidentia, intestinorum dolores, crurum inflationes, scabiem, impetiginem, cutis vitia, prurium, squamas, exco-riationem, morbum Gallicum, cachexiam, renum dolores, urinæ difficultatem, colicam, catar-rhum, omnes frigidos ac humidos morbos hepatis, lienis, & ventriculi: profunt item omnibus hominibus frigidis & humidis. *Idem.*

De balneis Austriacis.

IN BADEN oppido Austriæ scaturiant aquæ calidæ multum sulphurata, parum nitrosæ, ac aluminosæ, Antegastæ nominatæ. Valent autẽ ad frigidos, humidos, & pituitosos morbos, thoracis phlegma, jecoris scirrhum, stomachi, intestinorum & matricis mala, colicam, lumbricos, hydro-pem, menses retentos, menses albos, capitis dolorem, veternum, memoriã amissam, vertiginem, resolutionem nervorum, aurium flatus, & sonitum, surditatem, podagram frigidam, articulorum imbecillitatem, cancerum, erysipelas, ulcera maligna, & ir-rupia, & erodentia, ani rimas, & ulcera, ruptis & contusis membris. *Rulandus.*

De balneis Ferenis in Ducatu Wirtenbergensi.

In Ducatu WIRTENBERGENSI haud procul à Ghab oppidulo, sunt thermæ, quæ à Martiana sylva Wüddad, hoc est, ferinæ nominantur: ex eadem qua priores mixtura cõstant. Sunt tamen qui cupri & nitri mixtionem accedere putent. * Vive capitis passionibus, frigidis, paralyti, cõvulsioni, stupori, & similibus auxiliatur, instrumenta sensuum roborant, tinnitum aurium, jecoris & lienis obstructions tollent, hydropticis & itero laborantibus, renum & vesicæ calculis, ventriculoq; succurrunt, appetentiam excitant, & ferè

omnia, quæ Marchionis thermæ, possunt. Viris tamen magis, quam mulieribus competit. Sunt præterea salubres fluxionibus & humiditati capitis, oblivioni, pectoris angustia, asthma, spūto sanguinis, empyemati, oculorū lippitudini: profunt calculis mirificè tam renum, quam vesicæ, obstructionibus jecoris & lienis, hemicrania, contractis, tremulis, ventriculi ardoribus, & flatibus, ventriculo & intestinis crassis & pituitosis humoribus repletis, lassitudini, fastidio cibi, urinæ retentioni, stranguria, colica, podagra, scabiei, ulceribus dolorosis, cutis vitis, & externis corporis vitis omnibus. *Fuchsius, & alii.*

De balneis Cellensibus.

Haud procul à Martiana sylvâ CELLENSES sunt thermæ, quarū mixtura ex modico sulphure, alumine & cupro constat. * Succurrunt diuturnis febribus ex pituitosis simul & biliosis humoribus ortis, ulceribus diuturnis & malignis, articularū doloribus, appetitū caninæ: ac præ cæteris thermis conveniunt calidis & siccis temperamentis. Valent contra calculos, dysenteriam, fluxusq; alios ventris, marasmus, pectoris angustiam, pleuriticidem, peripneumoniam, tussim siccam, & asperam, urinæ ardores, defluxiones, bilem utranque, maniam, melancholiam, icterū, quartanam, hydropem, vomitum, ventriculi intemperiem frigidam & humidam, ejusq; humores, mordaces uteri & renum inflammationes, arthritin, narium sanguinis fluxum, menses immoderatos, obstructiones jecoris & lienis, cholericæ mala, vulnera incurabilia, lassitudinem, & cutis vitia. *Idem.*

De balneis Geppingenibus.

IN WIRTEMBERGENSI Ducatu ad Geppingam oppidum thermæ sunt, quæ Germanicè Sauerbrunn hoc est, acidus fons appellantur. Ex acidis, quibus exigua sulphuris accessit portio, harum mixtura constat. * Profunt partibus corporis luxatis, ideoq; ventriculū ac jecur potissimum corroborant. Hydropicis & regio morbo correptis, humoribus putrefactis, volvuloq; opitulatur. Lumbricos quoq; si bibantur, enecant. Profunt præterea contra omnes obstructiones renum, & vesicæ, putrefactiones, inflammationi hepatis, splenis ardores, testium inflammationes & tumores, febres tertianas, iliacam, fluxus ventris, menstruorū fluxum superfluum, colicam biliosam, inappetentiam, lumbricos, ulcera, scabies, pruritus, spirandi difficultatem, pectoris compressionem, sitim, sanguinis fluxum ex naribus, aliisque locis, ventriculi imbecillitatē, omnes morbos cholericos, omnes morbos tam internos quam externos, ortos ex putrefactione: semen argent, & Venerem stimulant. *Fuchsius, & alii.*

De balneis Avenensibus.

THERMÆ, quæ in Au sunt, prope Rotēburgum ad Nicerum situm, similem cum modo dictis mixturam obtinet: copiosiore tamē sulphuris portione constat, ideoque minus prioribus acidæ: quo etiā nomine calidiores existunt, ma-

iori; exiccandi eorum, quæ in partium cavitatibus delitescūt, faculcate præditæ. Proinde profunt tremulis, convulsis, contractis, podagræ, chigræ, ischiadi, omnibus obstructionibus jecoris & lienis, hepaticis, splenicis, ictericis, febribus cholericis, putrefactionibus, omnibus morbis ex putredine ortis, hydropicis, ructus, inappetentia, vomitū, ventriculo vitioso, catarrhis, nephriticis, vesicæ malis, apostemati matricis, ejusq; tumori, dolori, & aliis vitis. Conferunt quoque matrici ascendenti, vel descendenti, obstructæ, refrigeratæ, sterilitati, nervis induratis, refrigeratis, colicæ, iliacæ, lumbricis, torminibus, ulceribus, tumoribus pituitosis, scabiei, pruriti, & cutis vitis aliis, omnibus deniq; morbis phlegmaticis. *Fuchsius, & alii.*

De balneis Emseribus.

IN FINIBUS lacus Podmici, quem Constantensem vocant thermæ habentur. Ems dicitur, aluminis & niri mixturā participantis. * Conferunt doloribus capitis, nervorum resolutionibus à colli doloribus factis, & ulceribus malignis, Valent præterea contra hepatitis & renum, ventriculūq; fervorem, nervorū, & articularum dolorem, & duritiem, menses inordinatos, sterilitatē, abortū, scabiem, & cutis vitia. Proinde non procul à Lanstein oppido ultra Rhenū profunt aquæ calidæ, Ems appellatæ: consistunt autem ex sulphure, alumine, chalcantio, & nitro: quæ faciūt contra sensuum defectus, alvum, humores crassos, pituitosos ac tenaces, spirandi difficultatem, colicam, anti rhagadias, rimasve: valent præterea contra rimas pudendi muliebris, ventriculi statum, & fluxiones, resoluta mēbra, renum lapides, matricis mala frigida, sterilitatem, ulcera vetusta. Profunt quoque abscessibus frigidis, podagræ, arthriticis, fluxui ventris, impotentia naturalis, inflixis corpori, scabiei, pulmonis vitis, nervorum contractioni, & cutis vitis, &c. *Idem.*

De balneis Gebersviliensibus.

IN ALSATIA prope Gebersviller thermæ sunt, quæ ex mixtura aluminis, niri & ferri constant. * Opiculatur lienosis, quartana laborantibus, ulceribus sordidis, & omnibus vitis cutis. Sinant præterea melancholiam, vigilias, ventriculi imbecillitatem, menses albos, capitis mala, lepram recentem, morphaeam, verrucas, herpetem, tussim antiquam, impetiginem, serpigine, pustulas parvas, nodos, cancerum, & scabiem. *Fuchsius, & alii.*

De balneis Carolinis sive Ellenbo-
gensibus.

Apud ELLENBOGIUM in Bohemia oppidum thermæ, sulphuris & aluminis mixturam obtinent. Curant glandulas, strumas, genuum tumores, paronychias, corarum dolores, unguium scissuras, paralytica & contracta mēbra, capitis dolorem frigidum & humidum, lethargum, carum, in morte corruptionem, dolorem spinæ, vertiginem, renum & vesicæ calculos, stuporem,

porem, morbum arthriticum. Profunt quoque A
catarrhis, spasmus, epilepsia, apoplexia, ventriculo
frigido, obstructionibus pulmonis, jecoris, &
lienis. Sanant nephriticos; renem vesicæq; ex-
ulcerationes, colicam, vermes, morbos pituito-
sos: maciem inducunt: apostemata, œdemata, &
scirrhus curant. Valent præterea contra panari-
tium, menses albos, matricis affectus frigidos,
sterilitatem, tumores crurum: sanant ulcera ma-
gna, putrida atque erodentia, lepram, impetigi-
nem, scabiem, pustulas, alphas, & cutis sordes. B
Fuchsius, & alii.

De balneis Wisbadensibus.

WISBADENSES thermæ ex sulphure, alu-
mine & exiguo nitro constant. *Fuchsius.* * A
Moguntia ultra Rhenū unum miliare distant
Wisbadenses thermæ, calidæ: quæ constant sul-
phure, alumine, & pauco nitro. Proinde optimè
valent cõtra refrigerata & debilitata membra,
nervorum rigores, scabiem omnem, cutis vitia,
impetiginem, serpiginem, vitiliginem, maculas
cutis, exulcerationem. Curant asthma, spasmum
difficultatem, anabustionem, hydropem, urinæ
retentionem, dolores articularum frigidos &
humidos, paralytin, contractionem, lepram in-
cipientem, contractionem rugarum: sensus acu-
tius, corruptam rationem persanant. Profunt
præterea tussis, phthisis, singultus, bulimus, podagra
& chiragra: lapidem renum & vesicæ expellunt,
matricis frigidos morbos tollunt. Valent deniq; D
adversus mensium fluorem, desfluxiones capitis,
& omnes frigidos & humidos morbos. *Rulandus.*

De balneis Cassienensibus.

IN BAJOARIA sunt thermæ, quas Cassien
nominant, quibus vehemens adstrictoria facul-
tas inest, ideoq; omnia corporis excrementa dis-
solvunt & abluunt. Impraegnatâ facilitatem par-
iunt, & ne abortiant gravidæ, prohibent. *Fuch-
sius.* In Diœcesi Salzburgerica Bavarie sunt thermæ
calidæ, quas Cassien, sive Cassien nominant: E
inficiuntur calce pyritum, antimonit, sale, nitro,
auro, item argento, acere. Valent autem cõtra
vertiginem, earum, lethargum, comam, obsturita-
tem visus, alopeciam, splenicam, ictericam, hæm-
aturiam & fluxum. Sanant iterum virosam, sterili-
tatem, ozonam ovarium, menses retentos, nimis
fluentes, & albos. Profunt colicis, imbecillis à
morbo, podagricis, paralyticis, calculosis & le-
prosis. Curant præterea spermatis defectum, &
impotentiã, mamillarum duritiem & tumo-
rem, albos, papulas, cutis vitia, ulcera putrida &
erodentia, abortum, fluxiones, omnesque mor-
bos humidos. *Idem.*

De balneis Abudiacis.

THERMÆ sunt etiam apud Abudiacum
Bojoriarum castellum supra Reginoburgum, quæ
sulphuris, aluminis & nitri mixturam obtinent.
Odore ova fixa referunt. * Facultates eandem
ut reliquarum, ex his quæ dicta sunt, abun-
dè constant. *Fuchsius.*

De balneis Abechenensibus.

APUD ABECH in Bavaria prope Ratisbo-
nam sunt thermæ calidæ, imbutæ sulphure, alu-
mine ac nitro: quarum usus est * valere contra
calculi vesicæ ac renū, catarrhum, melancholiam,
cordis tremorē, syncopem, cardiacam passionem,
hydropem. Curant quoq; ulcera, fistulas, scabi-
tum, omnis generis scabiem, oculorum lippitu-
dinem, gingivarum putredinem, dentium colo-
res, uteri vitia, tumores & scirrhus. Profunt præ-
terea tichadiciis, podagricis, apoplecticis, para-
lyticis, sanguini concreto, vomitus, morbo Gal-
lico. Secundas & sextum mortuum expellunt:
sordiditatem, contractionem membrorum, & aurium
venositate curant: valent deniq; adversus ve-
nena, frigoreq; affecta membra. *Rulandus.*

De balneis Wembdingensibus.

HAUD procul à Wemdinga Bavarie oppi-
do in pratis aqua scaturit, sulphure, alumine &
nitro constans: * probatur ad renū & vesicæ cal-
culos viribus, cujus rei hoc exemplum est nota-
bile. Quidam enim ubi à lithotomo male tracta-
tus fuisset, his usus balneis vesicæ calculos emi-
sit quadraginta: mulieribus menses movet: tu-
mores & hydropicorum aquas abluunt: invetera-
tis ulceribus aliisque cutis vitis competit hujus
balnei usus: podagra & tichadem curat, paraly-
ticos item & convulsos: aurium tinnitus tollit:
stomachum imbecillum roborat: ad morbum
Gallicum valet, gubbosq; depellentes usq; con-
ducit optimè, qui urinam continere nequeunt,
cujusmodi est stillicidium urinæ, & diabetes. Va-
let quoq; contra catarrhum, tumores, fistulas,
arthritidem, lepram incipientem, scabiem om-
nem, sordiditatem, morbum Gallicum, bubones,
clavos, abscessus: status diluant: vomitiones
compescunt: valent præterea contra fluorem al-
vi, dysenteriam, hienteriam, diarrheam, hæmo-
rroidum dolores, sanguinem concretum, & om-
nia cutis vitia. *Fuchsius, & alii.*

De balneo Hubbad.

BALNEÆ quas Hubbad nominant, sesqui-
miliare distantes à thermis Badenicis, sulphur
produnt cum cupro, & pauco alumine: sunt qui
existunt quidam salis admixtum esse. * A-
qua hæc pota viscerum obstructions expedit:
renum & vesicæ calculos conterit: menses sistit.
Eandem vires præstat ipsius balnei usus, & ma-
ximè desillatibus ex capite convenit, scabiem,
caeterisq; cutis vitis & difficultati spiran-
di. Salutares præterea sunt febribus inveteratis,
asthmatis, spirandi difficultati, urinæ difficultati,
convulsis, solutis, colicis. Sanant quoq; men-
ses albos, gonorrhœam, hæmorrhoidas immo-
dicas, serpiginem, vitiliginem, impetiginem, a-
crochordones, nervos humidos, pruritum. *Fuch-
sius, & alii.*

De balneis Sultzbergensibus.

SULTZBERGENSI balneum cupri, sul-
phuris, & salis petreæ mixturam prodit: aqua hæc

quodammodo tepida est & potui grata. *Membris resolutis vires restituit: podagram, colicosque dolores curat: is tamen hujus balnei usus est infensissimus, qui Veneri nihilominus indulgent. Porro sanat hoc balneum matricis vitia phlegmatica, sterilitatē tam in mulieribus, quam in viris, tumores pituitosos, hydropes, ventriculi vitia, anorexiam, inappetentiam, tormina, calculum renum, nervorum imbecillitatem, scabiem, pruritum, & alia cutis mala. *Idem.*

De balneo Sultzbrun.

EST acidula quoque in ditione Trevirēsi prope oppidum *Mos* quae nominatur *Sultzbrun*: & constat sale, alumine atque chalcantio. Utilis autem est cerebro, capitis de fluxionibus, ventriculo imbecillo, ventri indurato, difficultati spirandi, calculosis, mētribus albis, foecunditati mulierum, podagra, nervorum duritiei, scabiei, & cutis vitis. *Rulandus.*

De balneis Badenvilensibus.

BADENVILENSE balneum, quod intra Friburgum & Basileam situm est, multum sulphuris, salis autem petrae & aluminis modicum obtinet in scaturigine quodammodo tepet, sed calor hic altarum aquarū influxu deperditur. * Potu viscerum tollit obstructions, longasque pellit febres, menstrua movet, asthmaticis competit, & imbecillis ex frigore ventriculis: ejus lotio cōtulis & luxatis medetur, scabiem, ploram, aliasque cutis maculas emendat: ulcera maligna & phagedenas curat. Doloribus praeterea ventriculi, jecoris, lienis, intestinorum & uteri confert, tumorbisque, eorum titem cachexia, lentigini, vitiligni, articularum imbecillitati, & doloribus profunt: curat denique podagram, intestina refrigerata, nervorum frigida & humida vitia, & calculum, &c. *Fuchsius, & alii.*

De balneo Wattenvilensibus.

WATTENVILENSES balneae in Alsatia superiori, sulphuris & salis petrae naturam obtinent: * quo fit, ut asthmaticis conducant & iis qui frigido sunt ventriculo: nervos humidiores confirmant, renibus etiam arenosis medentur. Sanant praeterea asthma, dyspnoeam, anorexiam, lassitudinem membrorum, calculum renum, tumores, ulcera, scabiem, pruritū, cutis vitia, morbos phlegmaticos, & humidos. *Idem.*

De balneo Willingensibus.

WILLINGENSIS ad Herciniam sylvam sita (quod Novum balneum appellatur) sulphur & alumen suis produunt viribus: * siquidem & defluxiones exiccant, stomachumque & imbecilla membra corroborant.

De balneo Brintzbachensibus.

BRINTZBACHENSES cupro constant & ferro: * hinc earum aqua si bibatur, febres absumit quartanas, & lienis obstructions liberat. Externa lotio visum acuit, calculo renum utilis, ulcera maculasque terget, leprasque incipientes. Sanat praeterea quartanam, abscessus vete-

A res, pruritum, scabiem, & impetiginem. *De balneis Kibbadensibus.*

BALNEUM (quod Kibbad nominatur) unum distans à Friburgo miliare, suas à cupro & pauco sulphure vires habet: * oculis est accommodatissimum, calculos renum expellit, & malignas curat scabies, pruritumque compescit. Sanat praeterea asthma, raucedinem, vocis nocumenta, thoracis frigidus affectus, hydropem, ulcera maligna, tumores, oedemata, fistulas, gágranas, pustulas, cancerum, stupores, convulsiones, ventriculorum imbecillum, articularum morbos, mollificationem nervorum & membrorum, omnes denique affectus frigidos & humidos.

De balneo Glotterbad.

Quod verò Glotterbad dicitur, intra Friburgum & Badtischen situm, sua scaturigine cuprum profert cum paucis sulphure: * ictericis utilissimum est, lienis etiam obstructions expedit, frigido & humido ventriculo & bulimix conducit, ut & febribus diuturnis. Curat praeterea oculorum caliginem, oris, glandularum & ureae vitia, narum & sedis excrecentias, ulcera sordida, jecinorosos, & scabiem.

De balneo Zuckenthalensi.

BALNEUM Zuckenthaler dictum, non procul à Friburgo & Badtischen distans, sulphur in se continet, alumen, sal & halnitrum: * quo fit, ut hydropticis, asthmaticis, utero refrigerato & albis menstruorum profluvii conducant: competit etiam scabiosis & lassitudini. Confert praeterea convulsionibus, stupori, oculorum caliginis, aurium tinnitui, congelationi, subeth, mollificationi nervorum, paralyti, oscitationi, ructui, serophulis, pruriti, pustulis, polypto, acrochordibus, maculis, tumoribus stituosis, difficultati spirandi, omnibus morbis frigidis & humidis, ulceribus malignis & serpentibus, omnibus denique cutis vitis.

De balneo Vogtspergensis.

VOGTSPERGENSIS, proximum oppido quod *Baden* dicitur, in Alsatia situm, copiosum prodit halnitrum, aluminis parum & sulphuris: * ad scabiem, pruritum & lassitudinem valet: aqua pota viscerum tollit obstructions, icterum curat, & febribus adeo conducit, ut qui hac in cibis & potu assidue utantur, à febribus immunes existant.

De balneo Sultzensi.

SULTZENSE balneum, à Friburgo miliaria duo distans prope oppidum *Sultzberg* dictū, sale constat & bitumine: * tumefactis conducte genitalibus, uteroque & nervis imbecillis, & squibus à colica vires dejectae sunt. Hoc habet incommodi: nam si caput hac aqua madefiat, nimia humiditate intumescit.

SULTZENSE à pago *Sultz* dictū, à Moltzheimio medium distans miliare, vires Humberensium balnearum simulatur.

De Fontibus acidis, & primò de balneis Aegrinis.

A E G R I fontes hi sunt in Germania notissimi: in sylva Bohemica in urbe Agera fons est qui Acidulus nominatur, & in vicinia plures quos Feroces appellant: mixtū in his est cuprū & ferrum chalcantio. * Pota horū aqua, viscerū calorem, febresq; fugat, internasq; tollit obstructions, & quicquid in corpore pravum delitefecit, evocat, ventriculū roborat, dejectamq; restituit appetēdi facultatem, mulierum menstrua sistit, aliasq; præter naturam factas hæmorrhagias: lotio scabiem, maculas & alia cutis vitia emendat:

De balneo Ueberkingensibus.

U E B E R K I N G E N S E balneum in Uincensium ditone prope oppidū Weysingen in vico Weysingen respondet vitibus Geppingensi balneo.

De balneis Nideravensibus.

N I D E R A V E N S I S fons prope Rotenburgum civitatē ad Neccarum sitam ferrū sua scaturigine prodit sulphurq; copiosius quā Geppingensibus, quibus etiam chalcantium est admixtum: gratus est huius aquæ potus, quod clara sit & translucens. Haud procul ab hoc alii duo fontes scaturiūt: prioribus efficaciores, ad inhærentes internis visceribus humores evocandos.

De balneis Deynachsibus.

D E Y N A C H E N S I S in Hercinia sylva passus mille distans ab oppido Rathob aciditatem potui acceptus est, suas à ferro, cupro, & chalcantio vires sortitur: * ad viscerum obstructions expediendas utilis, sitim sedandam febresq; & icterum, stomachumq; roborandum: externa lotio externos cutis affectus emendat: ibidem alius quoq; paulò altior conspicitur earundem virium.

De balneis Federinis.

I N R H Æ T I A fons est acidulus quem Federis nominant, alumen continens & caprū cum paucis sulphure: vinum acidulum claro colore & sapore imitatur: * ventriculi con- octionem juvat, & sanguinis spūo conducit, diurnas febres, podagram & nimios mulierum fluxus curat, calidis & biliosis affectibus utilis existens. Spuma quam huius aquæ de nocto producit exiccata, & ulceribus aut abscessibus inperfa, plurimum conducit.

De balneis Antigastrensibus.

A D H E R C I N I A sylva introitum prope oppidū Oppenacum dictum, fons exilit acidus, alumen producens, sulphur & chalcantii parum, qui Antigastrens dicitur. * Caput, renes aliaque viscera expurgat: ventriculū non tamen ex quavis causa imbecillū roborat, sed si sit pravis refertus humoribus. Ad cutis vitia plurimum quoque valet, ruptaque & contusa membra.

De balneis Birckenfeldensibus.

I N P A L A T I N A T U fontes duo sunt, quos

A Gundrusch nominant: ex ferro, cupro & chalcantio prodeunt: alter à plantis Birkensfeld dictus mille passus distat in sylva Eberowald. Alter prope Leuningā haud procul ab urbe Sommern major est, & acidior. * calidiori ventriculo, & hepatis competens, lienis obstructioni, & artuum doloribus. Ad cutis vitia plurimum valet, si modò medicis non or existeret.

De balneis Trevirensibus.

A P U D T R E V I R E N S E S tres sunt aciduli fontes: unus prope monasteriū S. Matthia. Terram luteam (Germanis Bergzet dicitur) & ferrum præterfluit. Oppletum pravis humoribus ventriculū expurgat, & roborat, & appetentiā excitat: lotio externos discutit tumores, & alia curat cutis vitia. Alter prope pagum est quem Lonquich nominant, chalcantum & ferrum prodens. Hic priore purior est & clarior. Tertius h'ec similibus in Wetterodoff est.

De balneo Niderborn, & Oberborn.

A D M O S E R A M fluvium duo fontes aciduli iisdem penè vitibus ex ferro, cupro & paucis chalcantio erumpunt, quorum unus Oberborn/ alter verò Niderborn aut Jadenborn vocatur. * Viscerum juvant concoctionē, & sibi fistidia discutunt, obstructum lienē & renes expediunt, & calculos expellunt. Ad alios etiam cutis affectus valent, salutares præterea sunt capitis defluxionibus, membris paralyticis, convulsis, aut ruptis, nervis induratis, dolentibus, oculorum caligini, excrecentiis carnosis, carni superflua, sanguinis fluxionibus quibuscumq; sudores immodicos compescunt: stentitarem amovent: item tumores omnibus, pruritus, scabiem, impetigini, vitiligini, lichenibus, ulceribus, & externis vitis aliis conferunt.

De Conderthal.

I N V A L L E quam Conderthal vocant prope oppidum Memmingen fons scatorit alumen referens, halitum, & sulphur, cum paucis chalcantio. * Pituita ventriculū potu purgat, eundemq; roborat: lotio verò nervos ex pituita induratos emollit, & depaſcentia curat ulcera.

De Bassenheim.

F O N S B A S S E N H E I M E R dictus, haud procul ab arce nobilis Antonii Matthei alumen præterlabitur, halitum & sulphur. * Potu viscosos ventriculū humores extergit, & viscerū tollit obstructions, lienis & uteri tumores discutit, scabiem & lepram lotionē curat.

De Kesselbrun.

P R O P E pagum Wondis dictum, fons eximius instat ferventis in aëno aquæ (unde nomen Kesselbrun obtinuit) ex ferro, chalcantio & cupro ebullit. * Calorem & sitim sapore gratissimo compescit, & ventriculū roborat, hepatis concalescentum refrigerat, lienis & renum obstructions solvit, bilem purgat: hinc febres diuturnas excutit: nephriticis conducit & ner-

vos articulosq; lotionem roborat, scabiem & alia A
cutis vitia emendat.

De Ponterborn.

FONS PONTERBORN passus ab Anderna-
cho mille distat. Mixtum habet ferro chalcant-
thum & alumen. * Senibus & membris lassitu-
dine oppressis est comodissimus: iis item, quos
& calor, & sitis infestat. Hepatis, lienis & renum
obstructiones liberat, biliosos educit humores,
febresq; domat contumaces: ventriculum im-
becillum terget ac roborat, hydropem curat, & B
lubricos confirmat uteros: externis quoq; com-
perit affectibus.

De Hailbron.

HAUD procul ab hoc alius exilit Rhenum
versus, qui à suis (quas obtinet eximias ad resti-
tuendam ægris sanitatē) viribus HAILBRUN
dicitur. Multum salis obtinet, (unde non absq;
causa veteribus Halbrun, quasi salis fons dictus
fuit) ac sulphuris, & ferri modicū. Id huic est pec-
culiare, quod nihil impuri, velut pulveres alii, q;
sordes tolerat, sed ebullitione subito eructat.
* Hepatis, lienis, & renum obstructiones aperit,
febres tertianas, & quartanas curat, urinas mo-
vet, sanguinem expurgat, hydropicorum aquas
ducit, & uterum pituita refertum exerget. Vi-
ribus etiā pollet ad externos tumores, ad ischia-
dem, podagram, aliosq; cutis affectus.

De balneo Abr.

PROPE Urwat & Sengis oppida sunt acide D
ex ferro & sulphure compositæ. Profunt ventri-
culo, spleni, arthriticis, paralyticis, colicæ, & sili-
cæ affectioni. *Rulandus.*

De balneis Annabergensibus.

EFFERTUR fons ab Annabergo juxta Vi-
sian pagum in Misnia apud Hermunduros sub-
tepidus ex terra aluminosa cui vena cuprea py-
ritem gigneos jungitur. Profunt hujus aquæ
catarrho, rheumati, cephalalgia, capitis gravi-
tati, lethargo, epilepsia, paralyti, spasmō, itupo-
ri, oculorum lussationibus, ophthalmia, au-
rium tinnitui, asthmati, dyspnoæ, sputo sangui-
nis, tussi, phthisi, mammis laxis, vomitionibus,
nausea, colicæ, fluxionibus alvi, ictero, hydropi,
splenicis, nephriticis, stranguriæ, renum & ve-
sicæ ulceribus, sanguinis mictui, uteri morbis
frigidis & humidis, mensibus inordinatē fluen-
tibus, & albis, abortientibus, uteri procidentia,
hæmorrhoidibus immodicis, testium tumori-
bus, feminis profuio & articularum dolori-
bus. Conferunt præterea arthriticis, chiragra,
podagricis, ischiadicis, scabiosis & ambustis.
Valent quoque adversus artuum tremores, ner-
vorum rigores, & resolutiones, tumores pitui-
tosos, sudore resolutos, varices tiliarum, stru-
mas, febres phlegmaticas & diuturnas, ulcera,
exanthemata, elephantiasin, pruritus, impe-
tiginem, vitiliginem, abscessus, contusiones,
perniones, & alia cutis vitia. Porro noxiæ sunt
calidis & siccis, sanguineis, cholericis, & me-

lancholice, ac harum complexionum morbis.
Rulandus.

De balneis Aquensibus.

JUXTA Aquasgranum civitatem Belgicæ &
manant Aquæ calidæ, sulphure, sale, ac alumine
infectæ: quæ profunt vertigini, apoplexiæ, epi-
lepsiæ, paralyti, arthritidi, chiragra, podagra,
ischia, melancholiæ, obstructionibus, & in-
flammationibus hepatis, lienis, renum, & pul-
monum, matrici frigidæ, morbis frigidis & hu-
midis; præterea calculum vesicæ ac renum cur-
rant, nec non scorbutum, oris vitia, hydropem,
tumores artuum, menstrua alba: suppressa evo-
cant. Valent adversus virgam exulceratam, jna-
ricas, intertrigines, morbum Gallicum, mor-
sum serpentum: conceptionem adjuvant: con-
ferunt nervorum malis, spasmō, & convulsioni,
membris ruptis, contusis, torpidis, distortis,
& resolutis, scabiei denique, & omnibus vitis ca-
tus. *Idem.*

De balneo Bellerthal.

ACIDULA est in valle Bellerthal / ex ferro,
chalcantio, & sulphure paucō profluens. Usus
ejus est ad jecoris morbos, renum affectus, sto-
machi imbecillitatem, articularum mala, hy-
dropem, colicam, scabiem, & cutis vitia. *Idem.*

De balneo Bertringersibus.

NON longè ab oppido Trevirensi Wittich /
scaturit aquæ Bertringersis tepide, alumine,
ferro, ac modico sulphure imbuta. Utuntur au-
tem us contra flatus, articularum dolores, vesi-
cæ exulceratam, dolores colicos, urinæ incon-
tinentiam, menses immoderatos, dolores dorfi,
renes refrigeratos, stomachi & lienis imbecil-
litatem, febres chronicas, tympanitem incipien-
tem, scabiem, ulceram incurabili, pruritus, im-
petiginem, & alia cutis vitia. *Idem.*

De balneis Brigenisibus.

AQUÆ calidæ Valesiorum, sulphure multo,
& alumine paucō effluunt ad Brixantam urbem.
Usus harum est adversus spasmus, capitis tre-
morem, & destillationes, vertigine, aurium tin-
nitum, thoracis vitia humida, pulmonis mala hu-
mida, resolutionem, uteri humiditates, reoum
arenas, & pituitosa vitia, hydropem, sterilitatem
à frigiditate, lepram, scabiem, ulcera, rupta, &
contusa. Porro noxiū est hoc balneum chole-
ricis: item affectis morbo Gallico. *Idem.*

De balneo Buzetheim.

JUXTA Buzetheim castellū acidā est, sulphu-
ris & nitri particeps. Sanat nervos induratos, ar-
ticularū tumores, scabiem, & cutis mala. *Idem.*

De balneis Dalsingeribus.

PROPE Ulman civitatem fons scaturit,
quem appellat Dalsingerbad, & Gsundbrun: con-
stat ipsius mixtura ex sulphure atque alumine.
Proinde valet cōtra omnes morbos phlegmati-
cos, asthma, capitis humiditates & destillationes,
catarrhos, ventriculi intemperie frigidā & hu-
midam, capitis mala omnia frigida & humida:
curat

curat lethargum, apoplexiam, paralyfim, vertiginem, stuporem, nervos debiles, jecoris lienisq; obftrictiones, colicam, iliacam: varia vitia matricis, menses retentos, fertilitatem mulierum, podagram, arthritidem, prurium, scabiem, & omnia cutis vitia. Calculos in renibus & vesica frangit, expellitq;: oculorum lippitudinem sanat: valet contra aurium fluxum, & tinnitum: contra tumores, hydropem, sciaticam, tremorem membrorum, jecoris, splenis, matricis, aliorumq; viscerum frigiditatem: cachexiam tollit, stranguriam & urinae stillicidium perfanat: memoriae debili confert: nec non vitii, & auditui: appetitum excitat, omnia vitia mulierum, & chigram perfanat. *Idem.*

De balneo Dunkelbrun.

Juxta Wubach oppidum ad Rhenum, acida est, quae vocatur Dunkelbrun imbuta ferro, chalcantio, & nitro. Prodest calori stomachi, jecoris, & renum: confert & ulceribus, nec non scabiei, & cutis vitii. *Idem.*

De balneo Ebenhausen.

Fons acidus Ebenhausen prope Geppingam oppidum scaturiens, qualitate & viribus equiparatur acidulae Geppingensi. *Idem.*

De balneis Etingensibus.

Non longe ab urbe Basilea circa Frigium pagum profiliunt aquae infectae multo aere, & paulillo bitumine. Succurrunt autem capiti tinea, alopecia, hectica, icterica, ventriculo imbecilli & praehumido, cachexia, ulceribus putridis, carbunculo, anthraci, convulsionibus, membris rigidis, nervorum mollietate, scabiei, & cutis vitii.

De balneis Flichen.

Circiter mille passus a Basilea civitate sunt balnea: quae profunt contra humores superfluos, contractionem membrorum uteri mala frigida, vomicias, ulcera putrida, nervorum imbecillitatem, scabiem, & alia cutis vitia.

De balneo Jungbrun.

Prope Rotweil oppidum balneum Jungbrun nominatum a multis commendatur, adversus omnia vitia matricis, consumptos ex morbo, reficit enim: ulcera sanat: curat morbos capitis, prurium, scabiem, & omnia vitia cutis.

De balneo Kerlich.

Acida in Kerlich vico, ex alumine & ferro profuit. Utiles est ventriculo, membris nutritivis, sanguinis fluxui sistendo, lieni extenuando, scabiei, & aliis cutis malis.

De balneo Kesvasser.

Prope oppidum Etingen existit balneum, quod incolae nominant Kesvasser: imbutur sale nitro, sulphure, & pauco aere. Utile est capiti de fluxionibus, catarrhis, oculorum lippitudini, ophthalmia, aurium humiditate, auditui debili, artuum dolori, articulari morbo, podagrae, chigram, nephriticis, calculo renum & vesicae: obftrictiones jecoris, lienis tollit, ictero succurrit:

ventriculi vitio opē fert: confert appetitui prostrato, ulceribus, scabiei, pruriti, fluxionibus omnibus, & morbis phlegmaticis, sed vitis potius quam mulieribus.

De balneo Kissingen.

Acida juxta Kissingen erumpit, infecta sale multo, alumine ac chalcantio. Confert cerebro, capiti de fluxionibus, ventriculo imbecillo, constipationi vitis, difficultati spirandi, calculosis: mēstruis albis, fecunditati mulierum, podagrae, nervis induratis, scabiei, & aliis cutis vitii. *Rulandus.*

De balneo Kronenberg.

Juxta Kronenberg oppidum est fons acidus, ferro, nitro, & octra imbutus. Valet contra obftrictiones viscerum, calculos renum & vesicae, cibi fastidium, scabiem, & cutis vitia. *Idem.*

De balneo Leonstein.

In Comitatu Leonstein aque frigide profuunt ex alumine, sulphure, ac aere. Ufus earum est adversus febres antiquas, obftrictiones viscerum, sudorem superfluum, icterum, menses albos rubrosq; inordinatos, cholericos morbos, hydropem, abortum, calculum, cachexiam, artuum dolores, vomitiones, sputum cruentum, ulcera, lassitudinem, impetiginem, vitiliginem, prurium, scabiem, & alia cutis vitia. *Idem.*

De balneis Laubacensibus.

Ad spatium duorum miliarium ab Ulma civitate prope Wispingen cenobium situm est hoc balneum sulphuratum, ac nitrosum. Confert omni temperamento, omni aetati, omnibus vulneribus, & compunctionibus male curatis: auxiliatur ossium fracturis, capiti dolori, memoriae imbecilli, visus obscuritati, omnibus de fluxionibus, obftrictionibus cerebri, atq; nervorum: confert apoplexiae, paralyfi, veterno, stupori, lassitudini, auditui imbecillo, spasmis, articularum dolori, pruriti, scabiei, omnibus cutis vitii, ulceribus, tumoribus, omnibus morbis matricis, & mulierum, mēstruis albis, mēstruis retentis, fertilitati, aliisque malis corporis, quae sanant Celsenses, & Piperinae aquae. *Idem.*

De balneo Leuck.

Ad oppidum Valfesiorum nomine tenet aquae calidae exant copioso aere, & modico sulphure. Valent adversus convulsionem, spasmus, pulmonis vitia, oculorum lachrymas & obscuritatem, imbecillitatem stomachi ex intemperie frigida & humida. Conferunt dyspepsiae, cibi fastidio, jecoris & lienis obftrictionibus, vitii oris, glandularum & uvulae: fertilitatem remouent: contra abortum, vulnera incurabilia, catarrhos, & faucium mala valent: profunt & frigidis humidisq; morbis: nec non membris fractis, convulsis & ruptis, calculo renum, & vesicae, hydropi: matricis intemperie frigidam humidamq; curant: item alvi duritiam, ulcera maligna, vel male curata ad sanitatem duunt: contra narium de fluxiones, nervorum agitudines, colicam, renum dolores, narisque auxiliantur: lassitudinem membrorum

rollunt, scabiem, & alia corporis externa egre-
gie perferant. *Idem.*

De balneis Leuningenfibus.

JUXTA Leuningen ad oppidum Simmeren
in ditione Hunderud: fons acidus inficitur ferro,
zre, atq; chalcantio. Prodest ventriculi ac je-
coris inflammationi, obstructioni splenis, reni-
bus calculosis, scabiei, & cutis vitii. *Idem.*

De balneis Loffingenfibus.

AQUA frigida, sale, nitro, ac alumine con-
stant in Loffingen oppido Fürstenbergensi: quæ
valent contra mentes albos, matricis strangula-
tiones, alvi constipationes, sterilitatem, sangui-
nis fluxu, defluxiones, capitis morbos frigidus:
visus obscuritatem & aurium tinnitum tollunt:
status internos discutunt, humores corporis su-
perfluos consumunt, pectoris angustiam & pul-
monis agritu lines phlegmaticas perferant: pro-
sunt quoque splenis inflationi, infirmo stoma-
cho, febribus antiquis, lassitudinibus, dolori spi-
næ, scabiei, & cutis corporis externi vitii.

De balneo Lonquich.

PROPE Treviros acidi fontes sunt, unus in
Lonquich alter in Mertesdorff vicis. Ufus horum
est contra ventriculum humidum, fastidium ci-
bi, tumores, scabiem, & cutis vitia.

De balneis Mertesdorff.

ACIDUS in Mertesdorff virtute æquipara-
tur superiori acidula Lonquichica. *Idem.*

De balneis Montebaur.

IN ditione Trevirosi non longè à Montebaur
oppido acidula emanat ferrata, sulphurata, & a-
luminata: quæ confert ventriculo, jecori, lieni
& intestinis febribus, ulceribus, torminibus,
scabiei, & reliquis cutis vitii auxiliatur. *Idem.*

De balneo Neubad.

AD oppidum Wittman in Hercinia sylva
balneæ sunt frigida, sulphure & alumine imbu-
tæ: quæ profunt lassitudini membrorum, ner-
vis humidis, rigidis, & distentis, jecinorosis, sple-
niticis, ventriculo imbecillis, spasmo, fluxionibus,
articulis imbecillis, morbis humidis, & cutis vi-
titi. *Idem.*

De balneo Saurenthal.

CIRCA oppidum Baedharach acidula erum-
pit in valle, à cuius nomine vocatur Saurenthal:
ferri, aluminis, ac nitri particeps. Utilis est ven-
triculo, jecori, lieni, articulis, tumoribus laxis,
scabiei, & cutis vitii. *Idem.*

De balneo Spiegelbergensi.

IN Comitatu Spiegelbergensi non longè ab Ha-
mel/acida existit, ochra infecta: quæ efficax est
contra chiram, podagram, tumores, & dema-
ta, tophos articularum, resolutionem membro-
rum, torporem, & ulcera cava: sistit fluxiones:
excrecentias carnis cohibet: visum acuit: curat
lepram, impetiginem, scabiem, morbum Galli-
cum, vulnera: prodest demoiacis, ictericis, sur-
dis, & mutis. *Idem.*

De balneo Svvellingenfi.

MILLE passus ab oppido Wittlingen in vico
Wirttenbergico, nomine Svvellingen/frequen-
tatur balneum, particeps sulphuris atq; alumi-
nis: quod sanat membra contracta, convulsæ ex
colica, calculum renum, lassitudinem, ventricu-
li mala, tumores, uteri affectus, pruritus, sca-
biem, & alia vitia cutis. *Idem.*

De balneo Sylvestri.

BALNEA sylvestres, vulgo Wittbad in Du-
catu Wirttenbergensi non longè à Pforzheim
oppido effluunt calida, infectæ sulphure, sale, &
alumine: vel, ut aliis placet, zre, & nitro, de quibus
vide supra in balneis Ferinis.

De balneis Teplisicis.

MANANT hæc thermæ in Teptitz Bohemiæ
prope Graupum, & inficiuntur sulphure, nitro,
bitumine, alumine, saxoq; calcario: quæ sanant
vertiginem, dolorem capitis, stuporem, tremo-
rem, contractionem, nervorū contusionem, para-
lysim, articularū morbos, tumores aruū, stran-
guriâ: vermes necant: mēstrua provocant: albos
sistunt: curant matricē humidam, coxarum af-
fectus, tumores inguinū, bubones, gonorrhœâ,
vulnora, ulcera serpentina, atq; erodentia, hepatis
intemperiem, scabiem, lentiginem, vitiliginem,
impetiginem, maculas, & alia vitia cutis. *Idem.*

De balneis Uberlingenfibus.

FONS frigidus, plumbo, zre, ac sulphure erū-
dit juxta Uberlingam civitatem: qui confert ne-
phriticis, vesicæ ac renum calculis, fluxionibus,
phlegmoni, hydropi incipienti, ardori urinæ, &
ambullis: appetitum excitat, concoctionem ju-
vat: prodest lepræ incipienti, vitio malo
membris imbecillis, impetigini, alphis, scabiei, &
aliis cutis vitii. *Idem.*

De balneo Villacensi.

MANANT hæc aquæ in Norico prope Vil-
lachum: particeps gypsi, plumbi & sulphuris:
quæ sanant icterum, ventriculum vitiosum, &
intestinarum mala: obstructiones viscerum re-
ferant: curant vigilias, scorbutum, pustulas, gut-
tam rosaceam, verrucas, rimas, ulcera omnia,
scabiem, & cutis vitia alta, &c. *Idem.*

De balneo Waldsborn.

SYLVESTRIS fons, vulgò Waidborn/erū-
pit juxta sylvā Wetscherwald in Comitatu Wittsch/
& imbuitur bitumine. Utilis est capitis fluxioni-
bus, catarrhis, aurii dolori frigido, capillarū de-
fluvio, epilepsie, raucedini & gravedini: dentium
dolorē tollit: oculorū albuginē, & hypochysin
curat: prodest tussi recēti, & veteri, dyspnœæ, vē-
triculi dolori, & frigidis malis: status intestinorū
dissipat: curat tormina, & intestinorum ex-
ulcerationes, ventris frigidam intemperiem, ob-
structiones viscerum, indurata membra, ulce-
ra maligna, vulnera difficilia: prodest calculo-
sis, tumidis vesicæ inflationibus, matricis suffo-
cationi, & præcipitationi, & flatibus: item men-
struis retētis, podagra, chiram, ischiadi, articu-
lorum

Iorum dolori, lumbricis, vulneribus, lepræ, mor-
tui serpentū, frigidis morbis, & doloribus. liche-
ni, pruritu, scabiei, & aliis cutis vitii. *Idem.*

De balneo Weringensi.

BALNEA Weringensia tribus ab Augusta
Vindelicorum miliaribus sita sunt, in loco pla-
no, spatioso, ameno, campestri, & palustri, jux-
ta collem, quem accolæ appellant *Ente*, indeq;
balneæ *Entebad* / ab aliis *Weringerbab* / à pagi
vicini nomine nomen accepere. Sunt sulphura-
te, bituminosa, & salsa aquæ. Valent contra ap-
petitus amissionem plurimum, articularum im-
mobilitatem, & dolores, apoplexiam, paraly-
sin. Siquidem pituitam è capite, pectore, ven-
triculo & intestinis evacuant: sanant relaxatio-
nem, stomachi dolores, inflationes, & crudi-
tates, oculoꝝ um lacrymas, ventris passionem,
intestinarum lubricitatem, matricis mala, &
dolores, hepatis intemperiam calidam, dolo-
res renum, dysuriam, stranguriam, menses re-
tentos, sterilitatem, colicam, hydropem, jeco-
ris & splenis frigiditatem: fluores sistunt: fi-
cum, synanchem, & uvæ passionem curant: pro-
funt chirogræ, podagræ, ischiadi, apostematis
laxis, & tumidis, umbilico eminenti, calculo,
asthmaticis, canino appetitu, tenesmo, serophulis,
ulceribus, furfuribus, & squamis capitis. Valent
præterea adversus aurium dolores, tumores ani,
ulcera purulenta, inflammationem & indurata, sca-
biem, oris corturam, festorem axillarū, vermes,
partus difficultatem, secundinæ retentionem,
pleuritidem, & morbos omnes frigidos atque
humidos. *Idem.*

De balneo Wolkensteinensi.

AQUA ista prope *Wolkenstein* in Misnia a-
pud Hermunduros tepida scaturit, imbutaq;
sunt permulto alumine, pauxillo pyrite atq;
bitumine: quæ conferunt furfuribus capitis, len-
dibus, pediculis, catarrhis, oculoꝝ lacrymis, &
pterygiis, aurium fluxionibus & doloribus: ton-
sillas suppuratas, & oris ulcera curant: profunt
& columellæ laxatæ & pendenti, gingivis carne
superflua repletis, præhumidis, tumidis & infla-
tis: adversus dentium dolores, morphaeam, len-
tiginem, anhelosum, sanguinis sputum, dyspe-
psiam, & anorexiam auxiliantur: vomitiones
compescunt: sanant ventriculum refrigeratum,
hepatis & lienis obstructiones, & inflammatio-
nes, hydropem, diarrhæam, & colicam pituito-
sam. Conferunt præterea nephriticis, calculosis,
vesicæ ulceribus, apostematibus, & scissuris ute-
ri, sterilitati, menstruis albis, vel immodicis, vel
inordinatis: hæmorrhoides superfluas sistunt:
alarum & inguinum sudores & fetores tollunt,
sudores immodicos prohibent: medentur unguis
scabrie, colli exulcerationibus, doloribus testi-
culorum, ambustis, pedum tumoribus, pernio-
nibus, strumis, varicibus, & surarum tumoribus:
auxiliantur podagræ, arthritidi, coxarum dolo-
ribus, nervorum resolutionibus, nervis frigidis,
edactis, tremulis, pruritu, scabiei, impetigini,

A serpigini, & aliis cutis vitii. Valent præterea ad-
versus humores, & dolores, in musculis reten-
tos, tumores phlegmaticos, præduros, & flatu-
lentos: adversus ulcera rebellia, maligna, putri-
da, depascentia, & phagedænica duritiem sanant:
pus resolvunt: excrecentias carnis tollunt: cicat-
ricem vulneribus inducunt, &c. *Idem.*

De balneo Zollersbad.

PROPE oppidum *Vindtic* ad Rhenum sca-
turiunt aquæ sulphuratæ: quæ sanant ventriculū
imbecillam, vomitum, anorexiam, tumores, ul-
cera, frigidos & humidos morbos, scabiem, pru-
ritum & alia cutis vitia. *Idem.*

*De Thermis Italiae, ac primum de
balneo Patavino.*

INCOMITATU Patavino septem habentur
thermæ, quarum præcipuū ac famosus est bal-
neum Ebani, à Padua quinq; miliaribus distans
in confinibus turis, Ebanum dicti, quod ex sul-
phuris, aluminis, nitri, salis & calcis mixtura con-
stat. * Unde capitis dolori antiquo confert, pe-
ctori humido auxilium præstat: tinnitui & sibi-
lioni antiquis medetur: ventriculum humidū,
hydropem, articularum dolores, podagram, &
ulcera corrosiva curat. *Savonarola.*

De balneo Porretano.

INCOMITATU Bononiensi thermæ habentur
(della *Porretta* dicto) quadraginta miliaribus
à Bononia distantes, quæ ex alumine, paucō sul-
phure sale & nitro constant. * Omne cerebri de-
bilitatem remouent: oculoꝝ egritudinibus sub-
veniunt: auditum reparant: paralyū linguæ opul-
tantur: asthmaticis conferunt: menstrua provo-
cant: splenis & hepatis obstructiones tollunt:
hydropem curant: calculos & arenulas ex reni-
bus pellunt: impregnationi conferunt: matricis
humiditatē resolvunt: passionibus nervosis,
doloribus juncturarum, podagræ, scabiei anti-
quæ, tertianæ, & quartanæ conferunt. *Idem.*

De balneo Corseno.

INCOMITATU Lucano tria reperit̃ur bal-
nea, quorum primum ac præcipuum balneū de
Corseno nominatur, à civitate xv i. miliaribus
distans. Constat ex sulphure, alumine, & nitro.
* Quare calefacit & exiecat: calorem resolvit:
capitis frigidis & humidis ægritudinibus oppu-
latur: asthmaticis & juncturarum doloribus, ô-
fert: sterilitati succurrit: ulcera curatu difficilia
curat atq; exiecat. *Savonarola.*

De Sancta Maria in Bagno.

INROMANDIOLA Castrum est, (Sancta
Maria in Bagno nuncupatū) apud quod tria sunt
balnea, quorum mixtura ex sulphure, alumine,
ferro ac are participat. * Hæc catarrho humi-
do, sibilo, tinnitui, paralyi, epilepsia, matricis
humiditatibus, juncturarum doloribus, scabio-
sis, leprosis, & ulcerosis conferunt. *Idem.*

De balneis de Aquis.

INPIRARUM Comitatu quinq; habentur

balneæ, quarum præcipuæ sunt balneæ de Aquis, à civitate sedecim miliaribus distantes, quarum minera ferrea & aluminosa existit. * Omnem membrorum nutritivorum dyserasiam calidam tollunt, hydropicis & ictericis conferunt: renes mundificant: matricis humiditates compescunt: hepaticis & stomachicis auxiliantur. *Idem.*

De balneo Petriolo.

IN DUCATU Senesi plura habentur balnea, quorum famosius balneum de Petriolo nominatur, à civitate quindecim miliaribus distans: cujus minera est sulphurea multum, & alumine participat. * Valde calefacit, resolvit, & exiccet: confert paralyti, spasm, tremori, epilepticis, capitis dolori ex frigido: stomachum laxat: calido hepatis nocet: splenem durum mollicat: intestinorum ventositates dissolvit: vulvæ duritiæ medetur: scabiosis, ulceribus, podagra, & scia opitulatur. *Idem.*

De thermis Grotinis.

IN COMITATU Viterbii complures reperitur thermæ, quarum primum locum habere videntur Thermæ de Grotta dictæ, miliare unum à civitate distantes, quæ ex ferro & ære consistit. * Membra relaxata, digestivam, cerebrum & visum corroborant: appetitum provocant: splenicis, hepaticis, nephriticis, podagricis & matrici conferunt. *Idem.*

De thermis apud Urbem veterem.

APUD Urbem veterem novem habentur balnea, omnia à prædominio aluminosa ferro participantia. * Unde matricis & juncturarum passionibus frigidis & humidis conferunt: paralyticis, spasm, hydropi, soda, podagra, catarrho, ulceribus sordidis, nervi contractis auxiliantur: appetitum excitant: stomacho, hepatis, & spleni succurrunt. *Savonarola.*

De balneis Perusinis.

AD civitatem Perusii balneum habetur, Mōtis alti nuncupatum, cujus minera sulphure non

multo, & asphalto participat: * ægri tudinibus frigidis & humidis confert. *Idem.*

De balneis montis Catini.

APUD Castrum montis Catini tria habentur balnea fassa, quorum unum antiquissimum, circa cujus circumferentiam nascitur tamariscus in magna quantitate. * Doloribus juncturarum, & dorsi, podagra, & scia confert. Alterum in duo divisum est balnea: in altero viri, in altero mulieres lavantur. * Podagra, ischia, & scabiei auxiliatur. Tertium balneum novum, per communitatem Florentiæ ordinatum. * Renum obstructions aperit, lapides frangit: solvit ventrem, & vomitum provocat, bibita aqua. *Idem.*

De balneo Aqueusibus.

IN civitate Aqueusibus sunt balnea duo super plateam, quæ constant sulphure, alumine, & nitro. * Passionibus juncturarum, articularum doloribus, capitis & stomachi passionibus conferunt. *Idem.*

De balneis Siculis.

IN insula Sicilia, quæ pluribus gloriatur balneis diversis in locis situatis à prædominio maxime sulphurea. * Paralyti, spasm, tremori, podagra, scia, ulceribus, epilepsia conferunt: ventositates intestinorum dissolvunt. *Idem.*

De balneis Aquariis.

APUD Aquarium terra est à Regio Longobardo 25 miliaribus distans, balneum de Aquario nuncupatum, alumine participat. Viribus simile est balneo della Porretta. *Idem.*

De balneo Carpenfi.

APUD castrum Brandula 34 miliaribus balneum Carpenfi habetur, quod constat exiguo sulphure, alumine & pauco sale. * Catarrhum sistit, capitis humiditates exiccet, oculorum humiditates tollit, lacrymas eorum compescit: stomacho humido, debilitati renum, renum & vesicæ ulceribus auxiliatur: menstrua alba tollit & corrigit: podagra à causa frigida confert. *Idem.*

DE TERRIS, Sectio IV.

TERRA non minus ac prædicta elementa in usum medicinæ venit. Siquidem alia

- Venena ardet: ut
  - Terra Armenia.
  - Terra Lemnia.
- Astringit: ut
  - Terra Ochra.
  - Rubrica Sinopica.
  - Rubrica fabrilis.
  - Terra emus.
  - Terra Erethrin.
  - Terra Samia.
  - Terra Chia.
  - Terra Selinusia, &c.
- Discutit: ut
  - Terra Cimolia.
  - Terra ampelitis.
  - Terra fornacea, &c.
- Abstergit: ut Terra Melia, &c.

TERRA